STICUSA
KNIPSELKRANT 57

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN

Maandag 19 november 1984

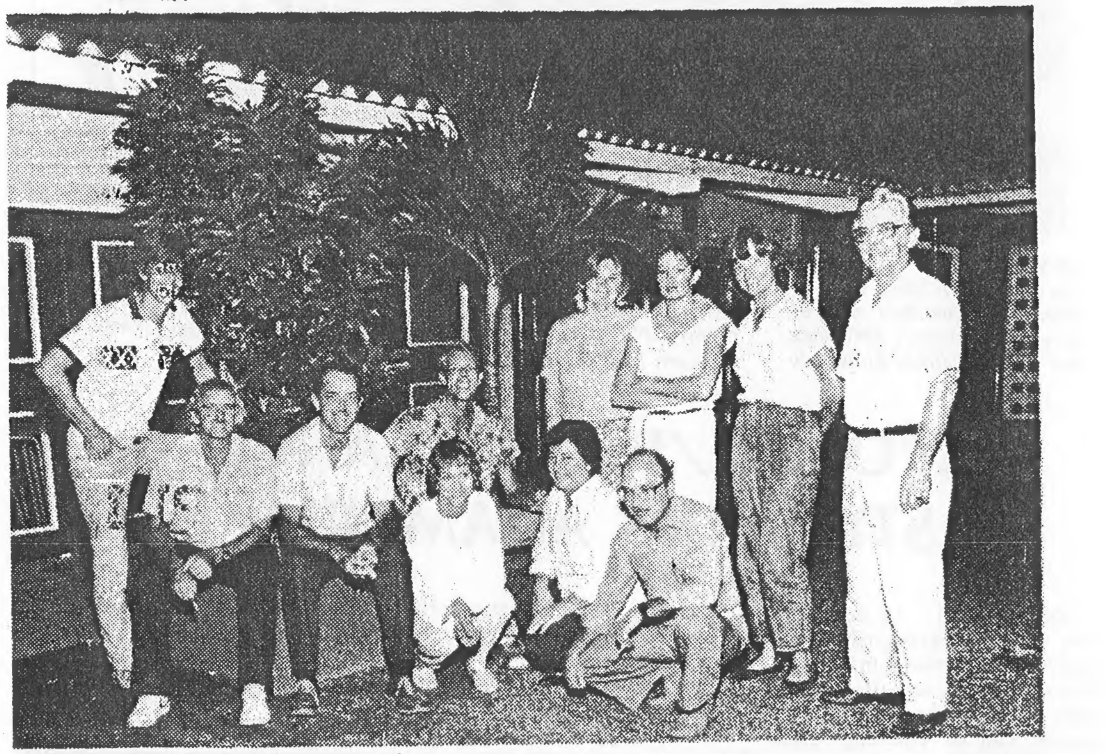
IN DECEMBER IN C.P.A.

"Curacao Theater" met musical "Scrooge en Marley"

WILLEMSTAD - Voor Curaçao wordt het een primeur als in de maand december de toneelgroep "Curaçaos Theater" met een kerstmusical op de planken komt. De musical die gebracht gaat worden is een toneelbewerking door producer-regisseur-hoofdrolspeler Kees Vos van het welbekende "A Christmas Carol in prose" van de gerenommeerde Engelse schrijver en dichter Charles Dickens.

Een primeur, want zo ver we kunnen nagaan, wordt het de eerste keer dat er op Curaçao in de kersttijd een toneelstuk, in dit geval een musical, gebracht gaat worden, welke betrekking heeft op Kerstmis. In de kersttijd verlangt men vaak naar mogelijkheden om uit te gaan en iets van een gezellige kerstsfeer te proeven. Op deze behoefte hoopt regisseur Kees Vos in te spelen met de kerstmusical "Scrooge en Marley". Het is een musical vol vrolijkheid, gezelligheid, spanning, griezeligheid maar ook vol zieligheid, haat, armoe, dus vol met romantische ingrediënten die nu eenmaal onontbeerlijk in een kerstverhaal zijn.

Met medewerking van "L'école de Danse" van Lucia Schnog, het Antilliaans Bachkoor o.l.v. Frank Francisca, de muziekgroep "Adjadjo" van Aya en Iman Landheer, decors van Rob van de Laar en kleding van Hetty Vos en Trudy Dudink mag de toneelgroep en zijn regisseur zich verheugen in medewerkers van een kwalitatief hoog niveau. Deze namen wekken hoge verwachtingen en Kees Vos verzekerde eenieder dan ook dat het geheel van een goed niveau zal zijn en dat de kerstsfeer voor de bezoekers voelbaar zal zijn. In het totaal werken er vóór en achter de schermen meer dan honderd mensen mee aan deze musical, waarin toneel, zang, dans en muziek alle hun volwaardig aandeel krijgen. De leeftijd van de deelnemers loopt van 6 tot 60 jaar, hetgeen op zichzelf al een boeiend facet van het geheel zal zijn.

Op 8, 14, 15, 21 en 22 december a.s. wordt "Scrooge en Marley" in Centro Pro Arte opgevoerd, vertelde tot slot de heer Kees Vos, waarna hij de hoop uitsprak dat ieder die de musical mee komt beleven, de eigenlijke kerstdagen kan doorbrengen met dankbare kerstherinneringen aan de kerstmusical "Scrooge en Marley".

AMIGOE

DONDERDAG 22 NOVEMBER 1984

Onbetrouwbaar

REFERENTIE: ÑAPA van 9 november 1984. De spelling.

Dat de huidige spelling fouten bevat, is geen nieuws; die signaleer ik reeds enkele jaren. Maar, zoals het bij ons op Curaçao gaat, men benoemt commissies die niets uitvoeren en de gesignaleerde verbeteringen en toevoegingen niet aanbrengen. Ik heb mij dan ook in de laatste tijd van de spelling Römer/Maduro/Jonis gedistantieerd en gebruik mijn eigen spelling totdat in deze zaak klaarheid is gekomen.

Ik lees in Ñapa: En met een ondeugende lach voegt Dijkhoff eraan toe: "In het voorwoord van het woordenboek schrijf ik wel, dat ik de spelling Maduro/Jonis gebruik, maar dat is eigenlijk helemaal niet waar".

Iemand die iets schrijft waarvan hij later stelt dat wat hij geschreven heeft "helemaal niet waar" is, is een leugenaar en derhalve een zeer onbetrouwbaar persoon. En Dijkhoff liegt dubbel, want op bladzijde 12 van het prulwerk dat hij "woordenboek" noemt, schrijft hij: "E ortografia ku nos a uza ta e Ortografia Fonológiko Römer/Maduro/Jonis". Men ziet dus dat hij wel degelijk de spelling Römer/Maduro/Jonis heeft gebruikt en niet de spelling Maduro/Jonis die niet bestaat.

De hemel behoede ons voor het prullaria van zulke snoeshanen.

A.J.MADURO

AMIGOE

DINSDAG 20 NOVEMBER 1984

Aanvullende studiebeurs op St Maarten

PHILIPSBURG — Van de door de acties «Journey for Education» bijeengebrachte fondsen ten behoeve van studiebeurzen is onlangs de eerste aanvullende studie- beurs uitgegeven op St. Maarten. De «Boys Brigade», de organisatie die deze studiebeurzen verzorgt, kende de studiebeurs ad. $5.000 uit aan Cimmaron Marlin, die aan de Amerikaanse Universiteit, «The School of International Service», in Washington DC studeert. Zijn hoofdvakken daar zijn Spaans en «Latin Area Studies». Aldus werd meegedeeld door Diana Steylen, secretaresse van de «Boys Birgade Organisation».

DEN HAAG - Plv. Gevolmachtigd Minister, de heer Remie R. Zaandam met de groep "Adamaria" bestaande uit: V.l.n.r.: Junet Bonofacio Martina (dans/zang/kostuums), Marga Adama (concept/tekst/choreografie/kostuums), Plv. Gevolmachtigd Minister, heer R.R. Zaandam, Fridi Martina (drums/regie/produktie), Edith van Dam (produktie-assistentie). (Foto: Nico van der Ven).

EXPOSITIE/PERFORMANCE STICHTING ADAMARIA

DEN HAAG - In de studio van Kommunikatiegroep Vankouwen in Nieuwegein heeft op 9 november j.l. de officiële opening van een expositie/performance van de stichting "Adamaria" plaatsgevonden.

"Adamaria" wordt geleid door de bekende Antilliaanse toneelspeelster Fridi Martina en de Nederlandse beeldende kunstenares Marga Adama, die van Indische afkomst is. De dans tijdens de "performance" werd uitgevoerd door Junet Bonofacio Martina, die tevens de kostuums had ontworpen en gemaakt.

Fridi Martina nam het drumspel, de regie en de produktie voor haar rekening. Het concept, de tekst en de choreografie waren van Marga Adama.

De openingstoespraak werd gehouden door promotor P.T. Kho terwijl door de heer A. van der Werff namens het wereldbekende veiling huis Sotheby-Mak van Waay de opening werd verricht.

Plv. Gevolmachtigd Minister, de heer Remie R. Zaandam, gaf op deze openingsavond blijk van zijn belangstelling en heeft na de opening lange tijd met de optredenden gesproken. Vermeldingswaard, is het feit dat binnenkort vijf schilderijen van Marga Adama door Sotheby-Mak van Waay in Amsterdam geveild zullen worden.

De werken van Marga Adama zullen tot eind november in de studio van Kommunikatiegroep Vankouwen te bezichtigen (en te koop) zijn.

Ook verkoop consultatiebureau

Spelling aan orde in eilandsraad morgen

KRALENDIJK — In de door de voorzitter van de eilandsraad wnd gezaghebber Avelino Cicilia uitgeschreven raads- vergadering zullen onder andere twee punten aan de orde komen die de laatste maanden de gemoederen wel hebben bezig gehouden. Als punt 10 van de agenda is de verkoop van het consultatiebureau te Tera Cora opgevoerd, waarvan koper en prijs reeds bekend zijn, maar waarover de leden van de raad zich nog niet hebben uitgesproken.

Raadslid voor de UPB Papa Statia heeft zich reeds met schriftelijke vragen gewend tot het BC over deze verkoop, terwijl er zich in de wijk Tera Cora een incident heeft voorgedaan tussen de koper en een potentiele koper, waardoor de laatste met verwondingen aan het hoofd in het ziekenhuis moest worden opgenomen.

Eveneens zal een belangrijk punt in deze vergadering de maatregelen zijn die genomen dienen te worden ter sanering van de financiele toestand v[an] het eilandgebied. Hiermede samenhangend heeft het BC aan de raadsleden enige voorstellen gedaan ten aanzien van het onderwijs in het kader van de sanering maatregelen.

Op de agenda staat voorts de goedkeuring van de notulen van de eilandsraad van 12 augustus 1977 (!) en de notulen van april 1981, juni 1981 en juni 1983. Als punt acht zal in de vergadering behandeld worden het voorstel van het BC ten aanzien van de officiele spelling van het Papiamentu voor het eilandgebied Bonaire. Zoals bekend hebben Aruba en Curaçao reeds hun voorkeur uitgesproken voor respectievelijk de etymologische spelling en de fonologische spelling. Het BC heeft echter nog geen beslissing in deze genomen en heeft eerst het advies afgewacht [van] een Spellings- commissie on[der] voorzitterschap van het hoofd van Onderwijszaken Pancho Cicilia.

Zoals bekend heeft de vorige minister van Onderwijs zich eveneens reeds uitgesproken over de officiele (fonologische) spelling. In de tijd dat de vakbond Simabo qua ledenaantal de leerkrachten nog vertegenwoordigde, sprak de bond zich uit voor de fonologische spelling; de vereniging van Bonaireaanse schrijvers echter bleek meer geporteerd te zijn voor de etymologische spelling.

Tenslotte zal in de raad een brief van het BC behandeld worden betreffende een wijziging in de overeenkomst die gesloten werd tussen het BC en de olie-opslag en overslag- terminal Bopec.

De vergadering van de eilandsraad begint dinsdagmorgen om negen uur 's morgens in de raadszaal van de Pasagraham.

SPECIAAL VOOR DE JEUGD

Jaap ter Haar, de schrijver en echte vader van deze tweeling op Curacao

SASKIA EN JEROEN BESTAAN ECHT!

Gisteren had ik een heel leuk gesprek met de bekende schrijver Jaap ter Haar, die de series van LOTJE, SASKIA, EN JEROEN, BORIS en vele andere kinder- en jeugdboeken geschreven heeft.
Jullie kennen vast en zeker een of meer van deze boeken die ook op school tijdens de leesles gebruikt worden. Nou, gisteren vertelde Meneer Ter Haar een hele lieve aardige Meneer mij heel speciaal voor jullie het volgende:

SASKIA EN JEROEN BESTAAN ECHT, HEUS WAAR, ze zijn mijn eigen tweeling. Bijna alle verhalen in de boeken zijn echt gebeurd en het begon zo:
Vlak na de oorlog werkte ik bij de Wereldomroep in Hilversum. Misschien hebben jullie wel vaker van dit omroepstation in Nederland gehoord? Welnu, mijn vrouw en ik hadden toen 2 kinderen. In 1951 echter werden we tot onze grote blijdschap verrast met de geboorte van een tweeling die wij Saskia en Jeroen noemden. Omdat ik schrijver was zat ik erg veel thuis en maakte dagelijks met hun erg veel mee. Ik was de enige vader uit de buurt die iedere dag thuis werkte achter de tikmachine en begon alle avonturen van mijn tweeling op papier te zetten. Zij waren toen 3 jaar oud. Ik weet niet of jullie tweelingen kennen maar die zijn nu eenmaal anders dan andere kinderen, ze maken ook hun eigen taaltje, ze zijn altijd samen en nog veel meer. Samen durfden ze alles Saskia en Jeroen, net als in hun boeken, nooit waren ze bang.

Ik herinner me nog zegt Meneer Ter Haar glimlachend, dat Saskia en Jeroen op een ochtend om half drie in hun natte luiers de trap afkropen om in de zandbak te gaan spelen. Ze waren ook vaak ondeugend hoor .... o ja..... op een keer hadden ze alle glazen uit de kast gehaald en er op de vloer een treintje van gemaakt. Ze waren enig en verzonnen samen de leukste soms ook stoutste dingen. Met veel liefde spreekt Meneer Ter Haar over zijn kinderen.

Leuk om zo'n tweeling te zijn zul je denken en ik zou later ook best zo een tweeling willen hebben. En IK zou ook zo een vader willen hebben als Meneer Ter Haar die genoten heeft van zijn kinderen, alles meemaakte en deze herinneringen voor hun voor altijd bewaard heeft, in zijn boeken maar vooral ook in zijn hart.

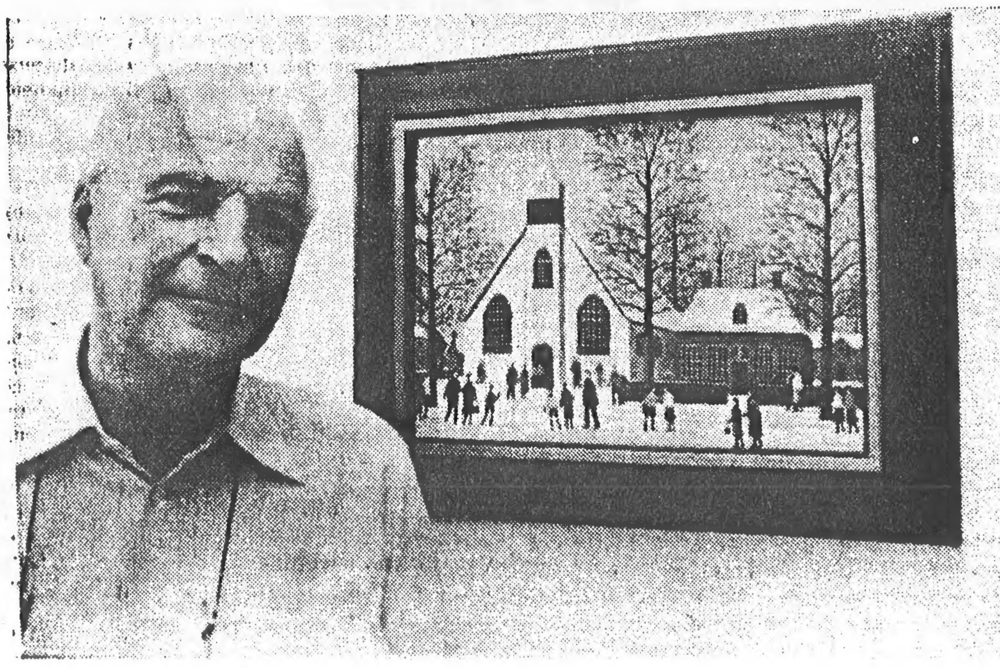
Saskia en Jeroen werden bekend door hoorspelen op de radio. Een hoorspel is een toneelstuk dat voor de microfoon wordt gesproken en dan door de radio wordt uitgezonden. Het was altijd lachen geblazen met de avonturen van de dolle tweeling en deze hoorspelen die 1 keer in de week werden uitgezonden werden een sukses. Alle kinderen in Nederland leefden helemaal mee en wilden Saskia en Jeroen nadoen. Ik kreeg veel brieven van kinderen maar ook van ouders, soms leuke maar soms ook boze want op een keer hadden Saskia en Jeroen kappertjes gespeeld en elkaar helemaal kaal geknipt en je raad al wat er toen gebeurde..... tientallen kinderen deden het de volgende dag ook..... Stout of lief, alles deden de kleine luisteraartjes na..

Toen Saskia en Jeroen voor het eerst naar de grote school gingen was het een drama. De tweeling hing aan hun moeders rok en verschuilden zich achter mij en huilden tranen met tuiten. De andere kinderen die alle dolle avonturen van Saskia en Jeroen kenden hadden heel iets anders verwacht, dolle pret natuurlijk en konden hun ogen en oren niet geloven. Maar kort daarna werden S & J zó verwend, iedereen kende ze.

Toen hebben we ze maar op een andere school gezet en ieder in een andere klas en dat heeft ze veel goed gedaan want echt verwende kinderen dat is niet best, vinden jullie wel?

Later werden ze niet meer zo gauw herkend en ik herinner mij dat wij met ons hele gezin uit wandelen gingen en dat de tweeling achter bleef hangen en ik me toen omdraaide en hun toeriep Saskia en Jeroen.... bij ons blijven en dat voorbijgangers dan hardop zeiden:

zie verder p. 4

He bah wat flauw, die mensen hebben hun kinderen genoemd naar de tweeling S & J uit de boeken!! Daar kan Meneer Ter Haar nog hartelijk om lachen. Weet je zei hij tegen mij: "Saskia en Jeroen krijgen nog heel veel brieven en omdat de kinderen weten dat ze volwassen zijn weten ze soms niet goed wat ze precies moeten schrijven en zeggen meestal zoiets van Beste Meneer Jeroen en dan vervolgen ze de brief met U en jij door elkaar want eigenlijk is Jeroen nu een grote man maar in hun verbeelding en uit de verhalen van de boeken blijft hij een kind, heel erg grappig. En ze beantwoorden nog altijd alle brieven.

Ze kunnen nu nog samen hartelijk lachen om grapjes van vroeger. Als kind hebben ze toch niet erg gemerkt dat ze zo bekend waren, en de roem is langs ze heengegleden antwoordt Meneer Ter Haar als ik hem vraag hoe ze het vonden om zo een bekende tweeling te zijn.

Ik begon ook hoorspelen te schrijven over een lief klein meisje LOTJE en zij hield erg veel van dieren. Ik heb wel 1000 hoorspelen geschreven. LOTJE is wel helemaal verzonnen. Ik kwam op het idee van de dierentuin omdat ik vele dieren uit het landschap zag verdwijnen en ik wilde daar toch iets van bewaard zien. Als je naar onze dierentuin gaat in Cas Cora kun je al zien hoe groot de dierenwereld is en hoe gevarieerd.

Lotje was dik bevriend met Oom Nijltje de oppasser van de dierentuin. Hierdoor maakt ze veel mee en ook omdat haar vader dierenarts was. Als je deze verhalen niet kent moet je ze maar vlug op je verlanglijst voor Kerst zetten want ze zijn reuze fijn.

In de serie LOTJE heeft ieder dier een eigen aard en wordt de liefde voor de dieren erg gestimuleerd.

Meneer Ter Haar vertelt verder, hij spreekt zo leuk en het is zo gezellig. Ik vraag hem of hij nu nog schrijft en hij antwoordt me als volgt:

Toen mijn kinderen klein waren schreef ik voor kleintjes, toen ze groter werden schreef ik voor grotere kinderen en later voor tieners. Misschien kennen jullie het boek Boris, en de geschiedenisboeken over Amerika, Rusland en Napoleon? Toen de kinderen volwassen waren schreef ik de Roman "Geschiedenis van de lage landen", dat duurde 5 jaar en toen had ik echt genoeg van het geploeter achter de schrijfmachine want als vader ben je dan wel veel thuis maar het is wel erg eenzaam altijd alleen achter de tikmachine.

Pas toen ik kleinkinderen kreeg in 1970 begon ik weer voor kleuters te schrijven. Het boekje heette "Hier woon ik" en het verhaal gaat over 8 boompjes. De uitgever vroeg mij of ik er niet wat plaatjes bij kon tekenen en zo begon ik met tekenen en schilderen. En weten jullie hoe moeilijk het is als je niet zo goed kunt tekenen om 8 boompjes te tekenen, de een zus en de ander zo. Ik werd ook prompt uitgelachen en heb heel wat uitgeveegd en opnieuw begonnen voordat het ergens op leek.

En zo was het verhaal van deze boompjes ontstaan die genoeg hadden van het staan en op een dag al hun wortels uit de grond rukken en beginnen te lopen. Ze lopen naar de rivier, ze willen ook eens zwemmen. Ze duiken, spelen en zien van alles maar de stroom neemt ze mee en ze drijven naar een stad waar veel fabrieken staan.

Het water wordt steeds viezer en is vol met afval van deze fabrieken. Ze drijven in deze vieze blubber en komen er gelukkig uit doordat ze een roeibootje vinden. Helaas vallen alle bladeren eraf doordat ze in deze vieze afvalstoffen gelegen hebben en ineens staan ze helemaal spiernaakt aan de kant.

In paniek hollen ze in hun blootje terug en stappen gauw in hun eigen plaatsje in de grond en de blaadjes komen er meteen aan terug. Tegenover deze tuin woont een jongetje die op dat moment door het raam kijkt en zegt: Wat ben ik blij dat de bomen nog altijd zo mooi groen zijn. Gelukkig was het maar een droom..

Meneer Ter Haar is een gewone man zegt hij, leeft als ieder ander en staat niet zo stil bij het feit dat hij èn een zeer bekende schrijver èn een zeer bekende schilder is van naieve Nederlandse kunst. Deze schilderijen met huisjes, boompjes beestjes zijn heel erg mooi, als plaatjes of sprookjes zo mooi en jullie moeten je ouders beslist vragen om jullie volgende week naar het Curacaosch Museum mee te nemen om de tentoonstelling van zijn schilderijen te zien.

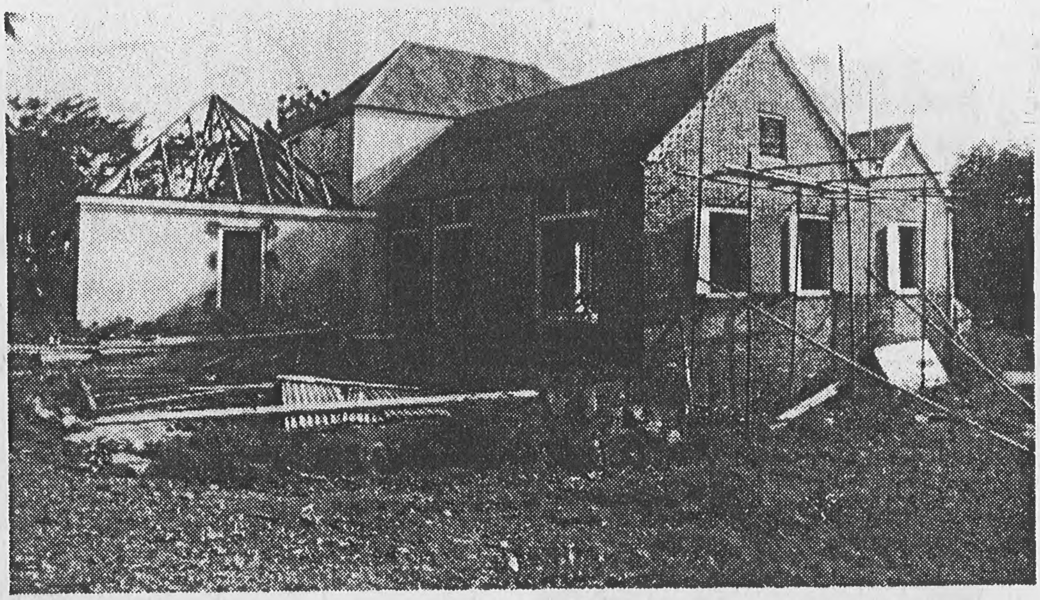
Hij zal ook lezingen houden op verschillende scholen en als je een boek van hem hebt en dat door hem persoonlijk getekend wilt hebben dan kun je dat via het Curacaosche museum zeker voor elkaar krijgen.

Dan kun je even bellen tel. 623777 en zullen daar vertellen, wat jullie moeten doen.

WOENSDAG 21 NOVEMBER 1984
AMIGOE

Archeologisch museum: 10.000 bezoekers

ORANJESTAD — Het Archeologisch Museum — dat onder Instituto di Cultura valt — boekte de tienduizendste bezoeker. Het was mejuffrouw Jane Farro die ter gelegenheid van dit feit van de heer drs. E. Boerstra, die belast is met de leiding van het museum, een geschenk in ontvangst neemt. Jane Farro is leerlinge van Colegio Arubano klasse 6-B. Ook de directeur Leo Tromp was aanwezig, evenals Evelino Fingal van het museum en Lucia Herrera, docente van het Colegio met klasgenoten.

ST. EUSTATIUS — en blik in het Gov. De Graaffhuis, waar momenteel hard wordt gewerkt om het gebouw in de oorspronkelijke stijl te herstellen.

Op St Eustatius

Gov De Graaffhuis tegen jaarwisseling gereed

ST. EUSTATIUS — De «Historical Foundation» heeft de Stichting Nederland-St. Eustatius gevraagd een onderzoek in te stellen op historisch gebied. Stichtingsvoorzitter Wout van de Bor stelde hiervoor inmiddels een plan op, dat uit drie fasen bestaat.

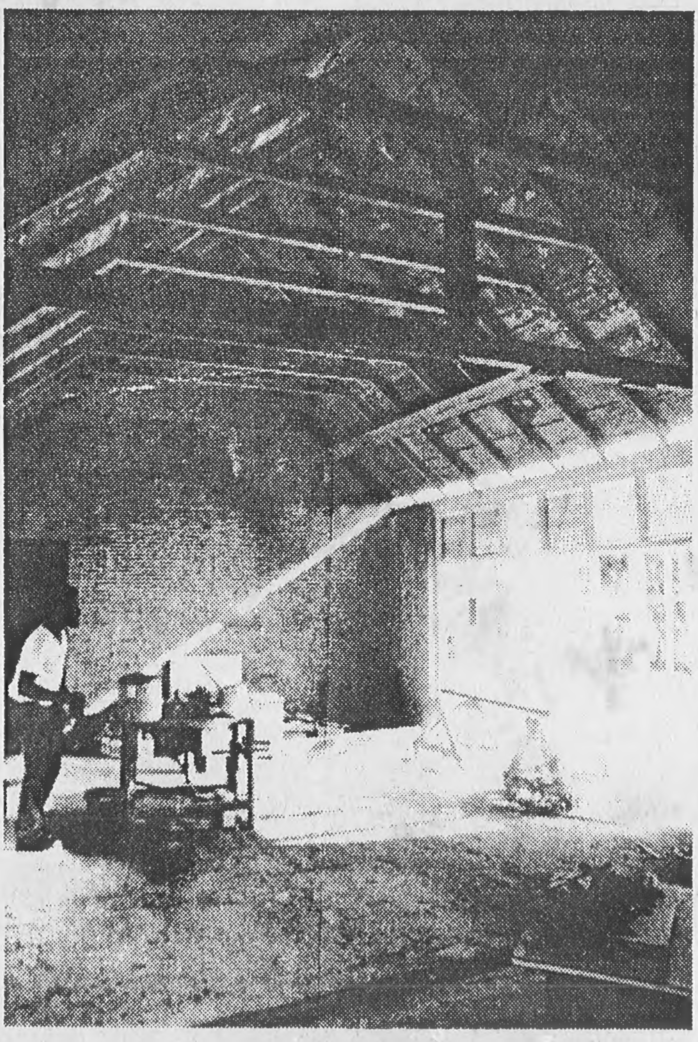
Met behulp van de Sticusa kreeg men het voor elkaar, dat vorig jaar met het eerste gedeelte van dit onderzoek begonnen kon worden. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door Han Jordaan die in Leiden bezig is met zijn doctoraal studie geschiedenis over de Javaanse contractarbeiders in Suriname. Zijn voorkeur gaat uit naar het Caribisch gebied.

Het eerste gedeelte bestond uit een voor-onderzoek in Nederland, waar vooral veel foto-materiaal, reproducties en kaarten hoofdzakelijk uit de Atlas van Stolk, overgenomen van het Algemeen Rijksarchief te Den Haag, werden verzameld, evenals plattegronden van de talrijke forten, waarvan fotocopieën in het toekomstige museum gehangen zullen worden.

De tweede fase is het bezoek aan St. Eustatius dat vanaf 21 oktober tot 16 november duurde.

Han Jordaan en zijn vrouw Marijke hielden zich intensief bezig met het "katalogiseren", het op orde brengen van de aanwezige materialen en zijn met de aanleg van een inventaris- boek bezig geweest. Daarnaast werd er regelmatig met de «Historical Foundation» vergaderd, die graag richtlijnen wilde voor het inrichten van het Gov. De Graaffhuis, dat na oplevering door de firma Woudenberg als museum zal gaan functioneren. Door de keuze van materialen, die uit Suriname moeten komen, ontstond echter als gevolg van de politieke situatie in dat land enige vertraging.

Het oorspronkelijke gebouw van het Gouverneur De Graaffhuis zal hoofdzakelijk in stijl worden ingericht.

ST. EUSTATIUS — De eigenlijke expositie- ruimte zal in de zijgebouwen worden ondergebracht. De werkzaamheden vorderen gestadig en verwacht wordt het Gov. De Graaffhuis op 31 december op te kunnen leveren.

Correspondent voor ANP

WILLEMSTAD — Met ingang van half januari volgend jaar zal het Algemeen Nederlands Persbureau (ANP) op Curacao over een vaste correspondent beschikken. Deze correspondent, Rajendre Khargi, treedt per 1 december in dienst van het ANP.

Nadat het ANP op 1 oktober van dit jaar haar op Curaçao gevestigde kantoor sloot, werd tijdelijk in de ANP- werkzaamheden voorzien door ANP-redacteur Henk van der Pol. Die werd na enige tijd opgevolgd door ANP- man Cor Speksnijder. Deze keert echter eind deze week naar Nederland terug.

Khargi, die al eerder een aantal jaren op de Antillen woonachtig was, werkte voor het NOS- radioprogramma "Zorg en Hoop".

TeleAruba met Verleden tijd

ORANJESTAD — Morgenavond half acht begint TeleAruba in Nos Tera — dankzij de medewerking van het departement van Cultuur en Opvoeding — een documentaire over de archeologie op Aruba, onder de titel «Verleden Tijd». Deze documentaire werd samengesteld door TeleAruba, Radio Nederland Wereldomroep en Sticusa en brengt de telekijkers naar de belangrijkste onderzoekingsplaats wat archeologie betreft van Aruba. Zij worden hierbij vergezeld door de archeoloog drs. E. Boerstra, die de afgelopen jaren de leiding heeft van dit soort opgravingen en die ook belast is met de leiding van het Archeologisch Museum. Bezoeken worden in de film gebracht aan plaatsen zoals Malmok, Arashi, Seroe Muskita, Kanashito, Santa Cruz, Savaneta, Tanki Flip en Tanki Leendert, waarbij de nodige uitleg wordt gegeven van de leefwijze van de bewoners van Aruba voor de verovering door Spanje. Leo Vrolijk van TeleAruba verzorgde de opnamen, de verlichting, het geluid; productie en directie waren in handen van Wil Hellenthans van Radio Nederland Televisie en Ted Schouten van TeleAruba. Dat deze documentaire tot stand kon komen, is vooral te danken aan de medewerking van drs. Boerstra.

Driemaal Jaap ter Haar

Jaap ter Haar, een curriculum

De expositie van schilderijen van Jaap ter Haar in het Curaçaosch Museum was aanleiding voor een gesprek met schrijver, schilder. Het navolgende wil hiervan een verslag zijn. Dit verslag valt in drie delen uiteen: Jaap ter Haar, een curriculum; Hoe ontstaat een boek en als derde De naïve schilderkunst van Jaap ter Haar. De drie onderdelen samen geven - naar ik hoop - een beeld van deze respectabele schrijver - schilder - mens.

S.P.

TER HAAR WERD 25 maart 1922 geboren in Hilversum. Hij vond zichzelf op school niet zo'n goede leerling, meer iemand die het hebben moest van een mazzeltje dan van (boven-alles-en-iedereen-uitstekend) intelligent zijn. Vlak voor zijn mondeling eindexamen aan de H.B.S. destijds hoort hij van zijn directeur, dat opgaan voor dat examen eigenlijk geen zin heeft. Maar ter Haar geeft niet op. Achter deze schijnbaar niet zo knappe studiebol zit een ijzeren wilskracht.

Misschien hangt die wel samen met een indringende jeugdervaring. Op 14-jarige leeftijd wordt ter Haar ziek. Iedereen denkt dat het om jeugdkanker gaat. Hij gaat naar het ziekenhuis, in de wetenschap dat ... maar het leven is sterker. Het is geen kanker; er is wel de wil, om te leven, om levensmoed uit te stralen en vooral om niet op te geven: "ik ben niet lui geweest" of "ik heb er hard voor gewerkt" zijn twee uitspraken die ter Haar dan ook in het geheel niet vreemd zijn (en wie alleen het naar buiten toe zichtbare werk probeert te overzien, heeft dat al snel door).

Na z'n examen - hij slaagt voor z'n examen in die onwerkelijke meidagen van 1940 - doet ter Haar een poging in de theologische richting, maar de verschrikkingen van de oorlog maken het moeilijk om zo direct te preken en te praten over een wereld die zich eigenlijk zou moeten bekeren. Hij ziet ervan af.

Hij wil naar Engeland toe om aansluiting te vinden bij het leger. Hij gaat via Frankrijk, maar komt niet verder dan daar. Na de oorlog tekent hij voor de mariniers en al snel is hij - op weg naar en in Indonesië - marinierscorrespondent voor een aantal nederlandse kranten en natuurlijk ook voor het mariniersblaadje. In die functie ervoer ter Haar dat schrijven (en dan met name het schrijven van korte verhalen) hem gemakkelijk afging.

Terug in Nederland kwam hij in dienst bij Radio Nederland Wereld-omroep. Hij wordt er hoofd van de transscriptiedienst. Zijn directe baas is Frits Thors. Deze raadt hem aan eens wat te schrijven voor de radio. Voor ter Haar (die al getrouwd was en twee kinderen had) was de gezinsuitbreiding toen met een tweeling noodzaak om zijn inkomen te vergroten. Hij voelt zich wel geen schrijver, maar hij volgt toch de raad van Thors op en het eerste hoorspel over **Saskia en Jeroen** wordt niet alleen gehonoreerd met f 50,= honorarium, maar ook met de eervolle opdracht nog vijftig hoorspelen te schrijven.

En dat was in feite voor hem niet moeilijk, omdat hij in zijn hoorspelen registreerde wat er bij hem thuis gebeurde. Het taalgebruik van die hoorspelen stond daardoor erg dicht bij de werkelijkheid van alle dag en als hoofd van de transscriptiedienst wist ter Haar dat je de taal van de luisteraar moet spreken om verstaan te worden.

Een poging om die vijftig hoorspelen, tot drie boekjes samengevoegd, uitgegeven te krijgen, mislukt. Twaalf uitgeverijen zien er niets in. Als hij bij toeval - de manuscripten lagen inmiddels al weer een half jaar thuis - Holkema en Warendorf zijn pennevruchten toestuurt, hoort hij aanvankelijk weer niets. Een telefoontje zijnerzijds naar Amsterdam en daarna een bezoek ter uitgeverij resulteren in een contract, evenwel zonder dat de uitgever ook maar een letter van de manuscripten gelezen had. Niettemin, de uitgave van deze boekjes wordt een groot succes.

Toen inkomen van z'n functie als hoofd transscriptiedienst en van uit z'n honorarium voor de hoorspelen en de boeken gelijk ging lopen, besloot ter Haar fulltime schrijver te worden.

De reeks boeken die volgde getuigt ervan dat ter Haar als schrijver een publiek wist te bereiken dat zijn vak bestaansrecht gaf. Zijn geschiedenisboeken, en dan met name **De geschiedenis van Amerika**, zijn net als de boeken van Saskia en Jeroen bij toeval van start gegaan. Het was het indringende verzoek van z'n uitgever en het toen aarzelende antwoord van de schrijver dat resulteerde in eerst uitgebreide studie over het onderwerp en vervolgens in een voorzichtig eerste hoofdstuk. Zijn plezier in dit werk en het enthousiasme van de uitgever zorgen voor voortgang.

Ter Haar die geen andere historische scholing heeft gehad dan wat hij op de middelbare school leerde, koppelt zijn belangstelling voor historie aan noeste studie. De film die daardoor in zijn gedachten afgedraaid wordt over het verleden, vertelt hij op zijn manier. En na **De geschiedenis van Noord-Amerika**, volgden **De geschiedenis van Rusland, De grote sagen van de donkere middeleeuwen, De franse revolutie, Napoleon, Koning Arthur** en alle samen waren ze de voorbereiding van het grote, in vier delen uitgegeven standaardwerk **De geschiedenis van de lage landen.** Het kostte ter Haar 5 jaar studie en schrijfwerk om dit af te ronden. Hij had hierbij assistentie van wel veertig hoog-

leraren en wetenschappelijk medewerkers, teneinde zijn fantasie en de historische werkelijkheid niet met elkaar in tegenspraak te doen zijn. Maar toen na vijf zware jaren dat werk klaar was, was ter Haar leeg, uitgeput en schrijvensmoe.

Een maand lang deed hij niets. Toen timmerde hij een kastje en hij was verrukt over het werk van zijn handen. Van een ronde w.c.-deur die hij ergens in de Jordaan had opgescharreld, maakt hij vervolgens een ander kastje en zo maar - het leek hem wel aardig - schildert hij op dat kastje een ovaal schilderijtje. Zelf is hij er verrukt van: 'oogjes die zien, handjes die werken, eindelijk rust voor dat volle denkhoofd'. Hij neemt een beslissing: DAT GA IK DOEN! Zes maanden oefent ter Haar in schilderen; hij krijgt kritiek, maar hij zet door (ijzeren discipline, het staat al ergens eerder in deze levensloop) en dan opeens zijn er mensen die zijn werk mooi vinden, die een schilderijtje willen kopen.

Opnieuw voltrekt zich bij ter Haar dat hij bekend wordt om iets wat hij niet kon. "Een professionele academie-opleiding - zo zegt hij - zou mijn middelmatigheid geaccentueerd hebben. "Nu moet hij zoeken naar de mooie uitkomsten van zijn probeersels, en dat dat niet eenvoudig is getuigt het volgend voorbeeld: Een schilderijtje van een verjaardagspartijtje (de jarige zit onder tafel, want de gasten spelen met zijn speeltjes) zou op de voorgrond een hond krijgen, maar er staat een beest (een nijlpaard/ een giraffe?) op een plankje met wieletjes eronder. Iedereen vindt het origineel, creatief en wat al niet. Maar in feite verbergt dat plankje de vele machteloze pogingen van ter Haar om een hond te schilderen; dat kan hij namelijk niet!

Tot de dag van vandaag schildert ter Haar. Hij werkt aan zijn schilderijen even serieus als destijds aan zijn boeken. Zijn streven is erop gericht - naast uiteraard het werkplezier dat hij aan z'n schilderen beleeft - een minimumloon bij elkaar te verdienen. Tot nu toe lukt hem dat aardig, al zijn alle jaren niet even goed. Daarnaast is er ook de erkenning zowel binnen als buiten de landsgrenzen, met tentoonstellingen in New York, Londen, Carmel (Californië), Grasse (Frankrijk), Heidelberg (Duitsland), op verschillende plaatsen in Nederland en nu dan ook op de Antillen.

Jaap ter Haar. Hij kenschetst zichzelf als het kleintje bij de groteren. Hij maakt zich niet bezorgd over het feit dat hij niet is als die groten: hij heeft zichzelf niet gemaakt, hij kan niet anders dan proberen te zijn wat aan mogelijkheden in hem is, niet meer en niet minder. Hij legt daarbij niet het accent op datgene waarin hij met anderen gelijke tred houdt, maar juist op dat wat hij maar net kan.
Door de ijzeren wil om daarin zijn eigen weg te vinden, vindt hij net dat ene, nog niet betreden pad, dat hij zijn unieke levensweg noemt.

Hoe ontstaat een boek

NA EEN SNELLE BLIK in de krant ("even de koppen bekijken, ik heb genoeg letters gezien vandaag") zakt ter Haar onderuit voor de t.v. Hij zit wat te soezen, ziet vaagweg een student die door kleding en haardracht duidelijk ook nog voor andere zaken staat dan die waarvoor hij nu de aandacht vraagt. Die jongeman praat goed; hij heeft wat te zeggen en ter Haar vindt het jammer, dat de helft van de kijkers de knop van de t.v. nu omgedraaid heeft, om geen andere reden dan het uiterlijk van de betreffende student.

Ter Haar soezelt weg en wordt een poosje later wakker van een stem die zeer zinnige dingen zegt. Als hij opkijkt, ziet hij een jongeman, keurig geknipt en keurig in het pak; zijn verschijning op de buis - zo denkt ter Haar - zal er nu wel voor gezorgd hebben, dat die andere helft van de kijkers de knop omdraait.

Een paar dagen later. Ter Haar doet boodschappen en hij betrapt zichzelf erop dat hij commentaar heeft, ja zelfs negatieve kritiek op een dame die zo maar op een door-de-weekse-dag er prachtig opgedoft en overdreven netjes uitziet, en bovendien nog rondkijkt met een air, alsof de hele wereld aan haar voeten zou moeten liggen zwijmelen.

En dan opeens trekken lijnen samen. Misschien heeft die mevrouw wel reden om zo te doen? Misschien is er voor haar wèl iets bijzonders aan de hand? En wat zou ik denken, als ik haar niet zou zien, maar alleen maar zou horen?

De 'progressieve' student, de 'zichtbare' corpsbal, de 'deftige' dame zijn verschijningen van hetzelfde idee: "Als ik ze niet zou zien, dan zou mijn oordeel over hen anders uitvallen." Als ik niet zou zien, als mensen niet zouden zien ...

Het IDEE voor wat later **Het wereldje van Beer Ligthart** zou worden is geboren. Nu moet de vorm komen. Al snel valt de keuze op een mens in ontwikkeling, geen volwassene, geen kind, maar daar tussenin, iemand die nog gekneed moet worden, maar toch al voldoende ervaringen heeft om er standpunten op na te houden, menigen te verkondigen, vooroordelen als norm te gebruiken, kortom Beer Ligthart.

Ook het bedenken van een plot is snel gebeurd: een jongen krijgt een ongeluk waardoor hij blind wordt; hij wordt eerst in het ziekenhuis behandeld; daarna zal de familie proberen de 'nieuwe' blinde thuis op te vangen, maar uiteindelijk is opname in een blindeninstituut noodzakelijk.

Maar dan komt de uitwerking: het is een beginnen en een nog eens beginnen, het verscheuren van de eerste aanzetten. In feite is het geen schrijven, maar denkwerk over hoe het boek in elkaar moet zitter, en vooral over wie Beer Ligthart is; ter Haar moet Beertje kennen als z'n eigen zoon, hij moet z'n hart en nieren kunnen doorgronden; daarvoor zijn die eerste aanzetten. En dan opeens is Beer er; hij leeft! Ter Haar kan hem zien, hij weet wat hij in welke situaties zal doen, hij hoeft in feite maar te kijken naar wat zijn hoofdpersoon meemaakt, om zijn verhaal te vertellen. De registratie van dat zien wordt dan het boek.

Een navertelling van dit proces dat weken, maanden in beslag neemt, is natuurlijk wat simpeltjes; het maakt niet duidelijk wat het schrijven van een boek werkelijk inhoudt. Er hoort ook bij: de gestage, dagelijks terugkerende arbeid; het constant rekening houden met wat je al geschreven hebt op vorige bladzijden, en natuurlijk de eisen die iedere schrijver aan zijn eigen werk zonder meer stelt.

Wat dit laatste betreft zijn er voor ter Haar twee duidelijke eisen. De eerste eis die ter Haar aan al zijn werk stelt, is de afstemming van het taalgebruik op de doelgroep. De training in deze bij de transscriptiedienst van Radio Nederland Wereldomroep is een goede leerschool geweest. De tweede eis is de eis van-het-oordeel-vrij-laten-van-de-beschreven-situatie. Dat betekent niet dat de verhaalfiguren in de boeken van ter Haar geen oordelen of meningen zouden hebben. Het houdt in dat de functie van de verteller in het boek zodanig is, dat de lezer het idee heeft dat hijzelf zijn mening vormt; er worden geen oordelen opgedrongen, of het zou moeten zijn (zoals in het onderhavige geval van De wereld van beer Ligthart) dat oordelen van mensen die alléén kunnen luisteren anders uitvallen dan de oordelen van mensen die zien en luisteren, maar dat is dan ook juist de idee van het boek.

Vervolg p. 8

vervolg
Hoe ontstaat een boek

De gerichtheid op de deelgroep is in eerste instantie waarschijnlijk ook de oorzaak geweest van het succes van Saskia en Jeroen. Los van het feit dat voor dit hoorspel maar vier stemmen nodig waren, is het vooral het taalgebruik (destijds registratie van wat bij ter Haar thuis gebeurde men een 'kleurtje' er over heen!) dat waarborg was voor de herkenning van de eigen ervaring door de luisteraar (en later ook de lezer).

Twee aspecten (taalgebruik afgestemd op de doelgroep en informatie zonder waarde-oordeel) hebben gezorgd voor de eigenheid/de herkenbaarheid van de boeken van ter Haar. Een laatste, maar evenzeer onmiskenbare 'saus' is de liefde die nodig is om de personen en gebeurtenissen binnen het verhaal geloofwaardigheid te geven. "Die liefde van mij voor mijn verhaalfiguren-in-hun-situaties hoop ik dat lezer van mijn boeken zullen blijven herkennen."

De naïeve schilderkunst van Jaap ter Haar

NA DE VOLTOOIING van **De geschiedenis van de lage landen** was er die misschien merkwaardige, maar toch wel begrijpelijk beslissing van "Ik ga schilderen." Waarschijnlijk worden wel vaker belangrijke levensbeslissingen zo maar genomen. Maar vier dikke delen, die niet alleen vertellen hoe iets volgens jou gebeurd is, maar die ook nog moeten kloppen met de historische werkelijkheid hebben ter Haar doen besluiten een punt te zetten achter zijn actieve schrijversloopbaan. Wat de implicaties zouden worden van dat "Ik ga schilderen " kon ter Haar natuurlijk destijds ook niet overzien. Iedereen die deze reactie van hem hoort/hoorde, heeft in eerste instantie natuurlijk de gedachte van 'Dat loopt wel weer los' en 'Straks' of 'Na zo'n dik boek kan ik me dat best voorstellen, althans voor een tijdje'.

Het is waarschijnlijk de gebetenheid op een onderwerp (versterkt door de vijf jaar ervaring en noeste arbeid, nodig om **De geschiedenis van de lage landen** te voltooien) die ter Haar ertoe brengt om niet van zijn keuze af te wijken. En dan na een halfjaar ploeteren met verf en kwastjes is er opeens iets dat mensen kópen willen. Dat werkt natuurlijk als een enorm positieve bevestiging, en versterkt de genomen beslissing.

Inmiddels - we schrijven nu vele jaren later - heeft ter Haar z'n sporen verdiend op het gebied van de schilderkunst. Hij heeft zichzelf een vak geleerd en het zijn de tijdgenoten die hem indelen bij de naïeven. Maar de vraag in dezen is: wat is zijn vak, en op wat voor manier is hij naïef?

Ter Haar formuleert voor zichzelf dat de verantwoordelijkheid voor je eigen doen en laten bestaat in volstrekte eerlijkheid tegenover jezelf. Het is zaak - aldus te Haar - binnen het cirkeltje van je eigen mogelijkheden te blijven. Probeer niet meer te zijn dan je kunt, maar geef je wel vol overgave over aan datgene waartoe je in staat bent.

Het maakt dan - zoals in ter Haars geval - niet uit of je schrijft of schildert, al zal natuurlijk datgene waarin je je beter thuis voelt wel je uiteindelijke voorkeur krijgen. Dat dat bij ter Haar de schilderkunst is geworden hangt samen met (voor zover ik dat heb kunnen ervaren) zo veel mogelijk mensen willen bereiken. "Uit drang naar universaliteit zou men Latijn, zou men liever nog geheel taalloos willen schrijven." zou ter Haar Nijhoff waarschijnlijk na willen zeggen. En schilderen IS taalloos.

Er is wel iets van een verkondiger in ter Haar aanwezig. Hij excuseert zich bijna als hij zichzelf vergelijkt met een dominee. Maar het is "het reiken naar hoger leven" dat hem uitsluit van die groep naïeven die huisje-boompje-beekje schilderen, omdat dat zo echt is, of om het rustieke ervan, of om 'iets historisch' vast te leggen. Bij hem is het schilderen ook geen machteloosheidskunst (zo van "ik wil zo graag, maar ik kan niet), ook geen bewust-primitief doen dat in sommige naïeven zo gekunsteld aandoet. Niets van dat alles; ter Haar schildert zoals hij schreef: de doelgroep is ruimer en de taal daarom taalloos; het beeld is waardevrij en het oordeel daarom bij de kijker; en de liefde voor de geëvoceerde werkelijkheid is in ieder schilderij te ervaren.

Het grootste compliment dat ter Haar ooit gekregen heeft voor een van zijn schilderijen, was het volgende: iemand had niet lang meer te leven; hij zou worden opgenomen in het ziekenhuis. Als enige herinnering aan 'vroeger' nam hij zijn schilderij van [illegible] Haar mee "omdat de verwevenheid van leven en dood er zo in aanwezig is"...

Niets in dat schilderij gaf tot die uitspraak een directe aanleiding ("ik heb ook wel begrafenissen geschilderd", merkt ter Haar laconiek op), maar de grondidee vanwaaruit ter Haar werkt bleek aanwezig: reiken naar hoger leven!

door
Sybren Paul

Dinsdag 20 november 1984

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN

OP 11 JANUARI IN C.P.A.

"A STREETCAR NAMED DESIRE" IN ANTILLIAANSE PREMIERE

WILLEMSTAD - De toneelgroep "PEGASAYA" houdt op vrijdag 23 november a.s. van 17:00-19:00 uur op het Landhuis Santa Catharina, een perskonferentie waar de groep alle informatie zal verschaffen over de produktie van Tennessee William's wereldvermaarde toneelstuk "A STREETCAR NAMED DESIRE", dat door PEGASAYA op vrijdagavond 11 januari 1985 in het Centro Pro Arte in Antilliaanse premiere wordt gebracht. Tevens wil de groep van de gelegenheid gebruik maken de regisseur Pim de la Parra en de akteurs en medewerkers achter de coulissen aan de pers voor te stellen.

De hoofdrollen worden gespeeld door Bep Moore als Blanche Dubois, Guus de Sain als Stanley Kowalski en Mavis Helmeyer als Stella.

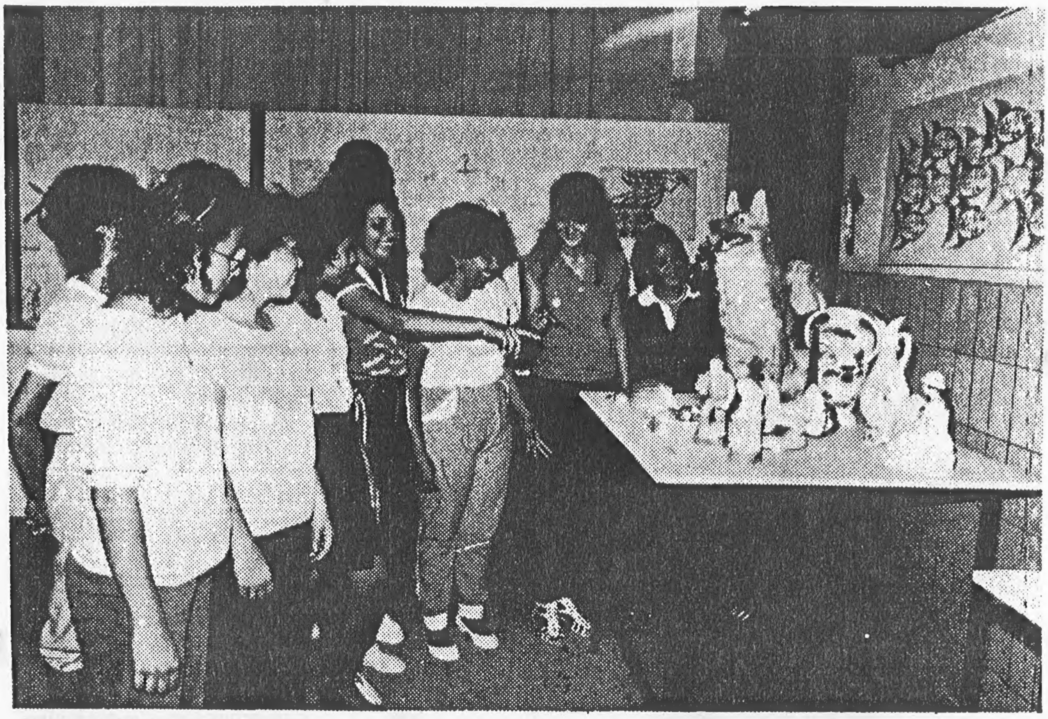
Met de presentatie van dit aangrijpende toneelstuk maakt Grupo di Komedia PEGASAYA een van haar oogmerken waar, namelijk het brengen van wereldrepertoire op de Nederlandse Antillen.

"A streetcar named desire" behoort tot een van de internationaal meest bekende toneelstukken van de vorig jaar overleden auteur Tennessee Williams, geboren 1911 in Columbus, Mississippi. Andere bekende stukken van hem zijn: "The Rose Tattoo", "Cat on a hot tin roof", "Suddenly last summer" "Sweet bird of youth" en "The night of the iguana".

De studio's in Hollywood verfilmden zijn werken gretig en menig beroemd akteur en aktrice kwam tot prominentie dankzij de zeer raak getroffen personages van Tennessee Williams. De verfilming van "A Streetcar named desire" in 1951 met Marlon Brando en Vivien Leigh geldt nog steeds als een van de hoogtepunten van Amerikaanse cinematografie. Deze film is op video ook op Curaçao in verhuur. Onlangs werd het stuk opnieuw verfilmd, met Ann Margret in de rol van Blanche. Het toneelstuk liep jaren achtereen op Broadway en wordt nog steeds in alle toneelcentra van de wereld met groot sukses opgevoerd. Hoewel het stuk geschreven werd in 1947, heeft het nog niets van zijn kracht verloren.

Het verhaal speelt zich af te New Orleans, een kosmopolitische stad gelijk Willemstad, waar "verschillende rassen betrekkelijk makkelijk en vriendelijk met elkaar omgaan in het oude stadsgedeelte", zoals de schrijver aan het begin van zijn stuk stelt.

Emotioneel gesproken behoort New Orleans met het hele Mississippi-gebied in feite ook tot de 'Caribbean' en men mag zondermeer aannemen dat het Curaçaose publiek dit stuk veel gemakkelijker zal doorgronden dan van een specifiek "westers" publiek verwacht kan worden.

ORANJESTAD — In het Instituto di Cultura werd woensdagavond door het ex-hoofd van dit departement, Hubert Booi, in bijzijn van het tegenwoordige hoofd, Leo Tromp, de tentoonstelling «Arte Popular 1984» geopend. Er werd ook dit jaar weer een groot aantal werkstukken ingediend die het bezoeken van deze tentoonstelling — geopend tot 3 november iedere avond van zes tot negen uur — de moeite waard maakt. Er zijn tachtig werkstukken te bewonderen door 36 personen ingediend. Gisteren brachten reeds de eerste scholen (zie foto) een bezoek aan de tentoonstelling.

BEURS

Folkloristische show in Landhuis Brievengat

WILLEMSTAD - In Landhuis Brievengat wordt zondag 25 november a.s. tussen 10:00 uur des morgens en 15:00 uur des middags een folkloristische 'show' gehouden door één van Curaçaos beste folkloristische groepen, nl. GRUPO FOLKLORIKO ANTIANO.

Tussen de 'show' door zullen de vijf kandidaten van Curaçao voor de Miss Tanga Antia Bunita verkiezingen zich met veel verrassingen aan het publiek presenteren.

Er zijn lokale (krioyo) gerechten en lekkere Indische sate's verkrijgbaar. Er zal een echte waarzegster aanwezig zijn om Uw toekomst te voorspellen. Lokaal vervaardigde handen-arbeid produkten zullen te koop aangeboden worden. Het geheel wordt muzikaal omlijst door 'Edwin the Showman'. Eenieder is natuurlijk van harte welkom op zondag 25 november a.s. op Landhuis Brievengat.

Boekententoonstelling

WILLEMSTAD - Op 23 en 24 november a.s. vinden op de Universiteit van de Nederlandse Antillen de slot-aktiviteiten plaats voor de viering van het eerste lustrum van de "Sosiedat pa Historia di Korsou". (Curaçaose Vereniging voor Geschiedschrijving))

VRIJDAG 23 NOVEMBER: Een tentoonstelling van boeken over de geschiedenis van Curaçao met video, georganiseerd door de Openbare Bibliotheek. O.B.-direktrice, mevrouw Rosemarie de Paula geeft een korte uitleg. Op deze avond bestaat gelegenheid om zich te laten inschrijven voor zaterdag 24 november. Tijd: 20:00 uur.

ZATERDAG 24 NOVEMBER: De heer J. Schrils houdt een lezing over "E baisait den perspektiva historiko", terwijl mevrouw Jeanne Henriquez een lezing houdt over "Un analisis sosioekonomiko di historia di hende muhe di pueblo; su importansha pa nos komprونde nos komunidat di awendia". Tijd: 09:00 uur. Om 08:30 uur kan men zich laten inschrijven.

Na de lezingen bestaat er gelegenheid tot diskussie. In de middag-pauze kunnen de aanwezigen de boeken-tentoonstelling ken.

SNAV brengt nieuwe wegenmap op de markt

WILLEMSTAD— Shell Nederlandse Antillen Verkoopmaatschappij (SNAV) brengt een nieuwe wegenkaart op de markt. Dit in samenwerking met de Dienst van het Kadaster en Hart's Camera.

Naar de SNAV in een persbericht stelt, was het niet meer mogelijk om de oude wegenkaart in een gecorrigeerde herdruk op de markt te brengen. Deze kaart was daarvoor al erg oud; de laatste veranderingen waren in de herdruk van 1971 aangebracht. Daarna is er in 1981 een herdruk op de markt gebracht, die niet was gecorrigeerd.

"In de afgelopen tien jaar zijn er ook in het wegennet veel veranderingen geweest", zo stelt de SNAV. In 1983 vond de SNAV het tijd worden om een nieuwe wegenmap op de markt te brengen. Hart's Camera heeft luchtfoto's gemaakt over heel Curaçao waarna de wegen uitgetekend konden worden. Op de kaart staan, behalve uiteraard alle wegen, ook de toeristische attracties zoals landhuizen, bioscopen, uitzichten en forten genoteerd. De omslag van de kaart is een grote luchtfoto met een gedeelte van Punda erop en de tekst "Curaçao; Mapa di Kaya".

De wegenkaart zal binnenkort in de boekhandels en bij benzine stations te verkrijgen zijn.

Educatieve kalender

WILLEMSTAD— Sede Antias, Sectie Cultuur en Stanley Daniels hebben een educatieve kalender op de markt gebracht. Deze kalender, die volledig papiaments- talig is, bevat pentekeningen van historisch keukengerei en elke maand verschillende de belangrijke historische gegevens van de Nederlandse Antillen. De pentekeningen zijn van de hand van Ellis Juliana terwijl Sandra Leonora de historische gegevens heeft samengesteld.

De kalender is verkrijgbaar bij Libertas (achter het Bestuurscollege op Scharloo) dagelijks tussen twee en vijf uur 's middags. De kalender kost 7,50 gulden. Een gedeelte van de opbrengst is bestemd voor de "Kresh Dede Pikiña".

Ta ken tin sanger di kakalaka?

Geen musical maar toneelstuk met veel muziek, dans bij CA-feest

OVER ENKELE WEKEN gaat in Cas di Cultura het avondvullende toneelstuk Ta ken tin sanger di kakalaka?, geschreven en geregisseerd door Burny Every, in première. Van huis uit is Burny Every eigenlijk actrice. Ze volgde haar opleiding aan de toneelschool van Amsterdam, waar ze in 1967 eindexamen deed, gelijk met onder meer Rutger Houwer. Ze speelde daarna zeven jaar (van augustus 1967 tot 1974) in Nederland bij twee gezelschappen: de Noorder Compagnie en Theater uit Arnhem. Tussendoor kwam ze in 1973 op Aruba voor een periode van vier maanden om als uitgezonden kracht van de Sticusa het stuk E testament di e kacho te regisseren. In september 1974 keerde ze definitief terug naar Aruba, waar ze aanvankelijk voor het CCA werkte.

In de ruim tien jaar die Burny Every nu al weer op Aruba werkt, heeft ze diverse stukken als Chile '73; un homenaje (1975), Antigona (1977), un anochi largu (1982/3) en Fenchi a gana e premio mayó (1980) geregisseerd en speelde ze ook zelf in Mañan Dalia lo ta mi Dalia (1978). Momenteel is ze als docente dramatische expressie verbonden aan de APA en het Colegio Arubano. Met de jeugdtoneelgroep «Kresiendo» die uit de lessen op het Colegio Arubano voortkwam, schreef en speelde ze Weekend a kuminsa, anto kon! en E misterio di Shidaharaca.

Zodra er op het Colegio plannen waren om het vijfde lustrum te vieren, werd Burny Every gevraagd een musical voor deze feestelijke gelegenheid te schrijven. In een gesprek met de Amigoe vertelt Burny: Dat kan ik niet, een musical schrijven, zoals bij het tweede lustrum bijvoorbeeld opgevoerd werd; daarom heb ik een toneelstuk voorgesteld, maar ik heb er wel veel muziek, dans en zang in gebracht, die door anderen uitgewerkt worden. Lerares Maybelline Arends- Croes zorgt met behulp van leerling

...EEN COSTUUMONTWERP VAN Johnny Fingal voor Ta ken tin sanger di kakalaka? als onderdeel van het zilveren Colegio Arubano- feest...

Johnny Scharbaaij voor de muzikale delen van het stuk; leraar lichamelijke opvoeding Robby Falconi heeft een ritme/muziekgroep gevormd en werkt daar nu mee aan de voorbereiding, terwijl tenslotte Diana Wever- Antonette met een aantal leerlingen van de Arubaanse Dans- en Balletschool, die ook alle weer leerlingen van het Colegio zijn, de dansscènes, die in het stuk voorkomen, verzorgt. Zo is het een heel afwisselend gebeuren waar, ook een uitgangspunt, heel veel leerlingen van school aan mee kunnen doen.

Ik had ook een bestaand stuk kunnen kiezen, natuurlijk, maar dat heb ik niet gedaan, omdat zo'n stuk toch bewerkt en vertaald moet worden en omdat ik voor deze gelegenheid echt iets wilde laten zien van onze situatie hier en nu. Daarom is er heel wat actuele problematiek in verwerkt over de hedendaagse jeugd die in de problemen kan raken door met verkeerde personen om te gaan, en ook op school; maar ook problemen van de oudere generatie, tot zelfs actuele zaken als het sluiten van de Lago toe.

Ik begon in augustus 1983 met het idee, waarover ik een paar maanden heb lopen nadenken. Toen heb ik in februari 1984 de eerste twee bedrijven geschreven. En daarin kwam de Lago al ter sprake, zodat ik dat later in het derde bedrijf heel natuurlijk weer kon gebruiken en dat dan ook maar gedaan heb.

Ik heb er een stuk van gemaakt dat een beetje aansluit bij de lustrumviering van het Colegio, maar dat tegelijkertijd heel goed los daarvan gezien kan worden. Het eerste bedrijf speelt in de carnavalstijd in februari, het tweede in juli als de overgangsrapporten net zijn uitgedeeld, en het derde weer een half jaar later tegen kersttijd.

Elk bedrijf heeft een bepaalde kleurschakering in de aankleding, naar gelang de sfeer. Zo is het tweede bedrijf bijvoorbeeld vooral «zwart» en overheerst in het derde bedrijf het «wit» of als je wilt het «zilver». Dat wijst dan weer naar de kersttijd én het zilveren Colegio.

De spelers hebben allen wat met het Colegio Arubano te maken. De hoofdfiguren zijn leerlingen, de vader van een leerling, leraren, leraressen of oud- leraar. De jongste dochter in het stuk had vorig jaar les dramatische expressie in de brugklas; de oudste dochter volgde mijn middaglessen, terwijl heel wat andere spelers lessen dramatische expressie als keuzevak op hun rooster hebben staan. Verder zijn er in de bijrollen vele leerlingen, leraren en zelfs een oud- rector!

Het decor, een patio achter een woonhuis, is zo eenvoudig mogelijk gehouden en wordt door Nigel Matthew met behulp van een aantal leerlingen vervaardigd. Het stuk speelt onder meer op een soort verhoog op het podium. Dit gedeelte van het decor zal na de lustrumviering gebruikt worden als podium in het leslokaal dramatische expressie op het Colegio.

De biologie- leraar Johnny Fingal heeft prachtige kostuums ontworpen en vervaardigt deze ook zelf met behulp van anderen. Het stuk is dus van, voor en door de Colegio-gemeenschap, maar het thema is duidelijk algemeen.

De intrigerende titel Ta ken tin sanger di kakalaka? komt in een scène in het eerste bedrijf voor. Iedereen die geen koud kakkerlakkenbloed heeft, maar bij wie wat warmers door de aderen vloeit, maakt bepaalde dingen mee in het leven, hem of haar blijven de emoties niet bespaard. En dat geldt voor jong en oud, klein en groot!

Zonder al te veel op de inhoud in te willen gaan, vertelt Burny Every dat het stuk gaat over een weduwnaar, een makamba, die getrouwd is geweest met een Curaçaose vrouw en al jaren op Aruba woont. Hij heeft twee opgroeiende dochters en is nogal eenzaam ondanks de

vervolg p. 11

vervolg Geen musical ...

vriendschap met een wat oudere buurman. In de loop van het gebeuren komt er een nieuwe hulp voor de huishouding uit Grenada...

Vanaf mei zijn we bezig met de repetities, besluit Burny Every het gesprek. Tegen de tijd van de voorstellingen heb ik er meer dan 150 uur repeteren opzitten, afgezien van de uren die apart besteedt worden aan dans, zang en muziek. Maar dat brengt het werken met amateurs, die niet veel of helemaal geen toneel- ervaring hebben, nu eenmaal met zich mee, als ik als auteur- regisseur mi n bedoelingen helemaal wil realiseren.

Op 17, 18 en 19 december zijn er vier voorstellingen voor het Colegio Arubano en een aantal genodigden; op 4, 5 en 6 januari vinden er publieksvoorstellingen plaats. De toegangsprijzen zullen we laag houden, en we hopen dat veel mensen zullen komen. Een eventueel batig saldo is voor de nieuwe leerlingenkantine van het Colegio bestemd.

AMIGOE MAANDAG 26 NOVEMBER 1984

Spellingscommissie:

Fonologische spelling Papiamentu geadviseerd

KRALENDIJK — De commissie die belast werd met het vormen van een advies voor het BC welke spelling voor Bonaire gekozen zal worden, heeft afgelopen week het rapport met hun bevindingen bij het BC ingeleverd. Het ziet er naar uit, dat de commissie gekozen heeft voor de fonologische spelling. Dit advies is gegrond op een vijftal motieven.

De fonologische spelling, aldus de commissie, is gebaseerd op het schrijven van dezelfde symbolen voor dezelfde klanken en dat zal ongetwijfeld een voordeel zijn bij het leren van de spelling. Bovendien heeft ook de economische faktor een grote rol gespeeld, waarbij zeker niet uit het oog verloren mag worden, dat Curaçao in het verleden reeds opteerde voor een fonologische spelling. De samenwerking tussen de beide eilanden Curaçao en Bonaire op het gebied van onderwijs en cultuur heeft er ook toe bijgedragen, dat de commissie voor de fonologische spelling adviseerde. Uit didactisch oogpunt is de fonologische spelling volgens de commissie te verkiezen boven de etymologische, terwijl de betrekking met Curaçao op het gebied van radio, televisie en dagbladen voor zichzelf spreekt.

Zoals bekend is er op het gebied van de etymologische spelling weinig leer- materiaal verkrijgbaar, terwijl op Curaçao al reeds voldoende materiaal aanwezig is en er al eveneens met de fonologische spelling geexperimenteerd is bij het Praktisch Beroeps Onderwijs (PBO). De keuze voor de fonologische spelling is dus praktisch en economisch gezien zeer goed verdedigbaar. Zoals bekend heeft de commissie alvorens een advies uit te brengen zich op de hoogte gesteld van beide spellingen; daarvoor werden deskundigen uit Curaçao en Aruba uitgenodigd die de voor- en nadelen van beide spellingen belichtten.

Nu dan vrijwel de beslissing is gevallen over de spellingsvorm, acht de commissie het eveneens wenselijk, wanneer ook de brieven van de overheid die in het Papiamento zijn gesteld op fonologische wijze zijn geschreven. De spellingscommissie werd op 6 december 1983 ingesteld en heeft dus precies binnen een jaar de opdracht uitgevoerd onder voorzitterschap van de heer P.D. Cicilia. De overige leden van de commissie waren de heren Boeboei Cicilia, Raymoundo Josephia en M.E. Melaan, terwijl ook twee dames deel uit maakten van de commissie, Carmita Sint Jago-Beaumont en onderwijsinspectrice Emmy Schermer. Alle leden zijn als leerkracht bij het onderwijs werkzaam.

AMIGOE DINSDAG 27 NOVEMBER 1984

Minister Hernandez bij opening workshop:

Geschiedenis van groot belang voor toekomst

WILLEMSTAD— "De kennis van de eigen geschiedenis kan katalyserend werken voor een noodzakelijk bewustwordings- proces dat onontbeerlijk is voor het volk van een natie in wording."

Dat zei Gevolmachtigde minister in Den Haag, mr Gualberto (Boy) Hernandez bij de opening van de workshop "Ken je verleden...Kies je toekomst". Die vond plaats op 16, 17 en 18 november in Groningen en werd georganiseerd door de werkgroep "Grupo de Enseñansa Historia Antiano" (GEHA), bestaande uit Antilliaanse Jongeren die in Groningen studeren. Het doel van de workshop was om een aanzet te geven aan een objectievere visie van de Antilliaanse geschiedenis die, tot nu toe, grotendeels vanuit een Nederlandse visie is benaderd.

De gevolmachtigde minister zei hierover dat elke geschiedschrijving vanuit de bevooroordeelde ogen van historici wordt vastgelegd. Dat is volgens hem het eerste en mogelijk grootste probleem waarmee de Antillen geconfronteerd wordt. "Hoewel nog steeds verre van optimaal, is in dit aspect in de laatste twee decennia enigszins wijziging gekomen." Dit is naar mening van Hernandez van groot belang. "Voor een eigen indentiteit en voor een gezonde bewustwording is het noodzakelijk om af te stappen van een volledig eurocentrische weergave van onze Antilliaanse geschiedenis.

Echter, mogen wij niet uitsluitend terwille van een Antillianisering of "Caribisering" van onze geschiedenis radikaal over gaan om het euro- centrische uit onze geschiedenis te verdoezelen of zelfs te negeren", aldus de gevolmachtigde minister.

Ingezonden

Taalzuivering

HET ONZEVADER dat ik op school geleerd heb bij de fraters Canutus, Gerontius, Realino, August en Franciscus luidt:
Onze Vader die in de hemelen zijt
Geheiligd wordt Uw naam
Laat ons toekomen Uw Rijk
...
en vergeef ons onze schulden gelijk ook wij vergeven aan onze schuldenaren
...
maar verlos ons van den kwade

Thans bidt men:
Onze Vader die in de hemel zijt
Uw naam worde geheiligd
Uw Rijk kome
...
en vergeef ons onze schuld zoals ook wij aan anderen hun schuld vergeven
...
maar verlos ons van het kwade

Over vaststaande gebeden gesproken, pater Brenneker:

Niet ík, maar júllie moeten de handen uit de mouwen steken om de nodige verbeteringen aan te brengen.

A.J. MADURO

Amigoe

PIM DE LA PARRA
...ongewoon...

VANDAAG

VRIJDAG 30 NOVEMBER 1984

Fundashon Akademia di Cine Elementario

Creëren van Antilliaanse filmkunst is mogelijk

WILLEMSTAD— "Alle mensen die iets met expressie te maken hebben moeten bijeengeroepen worden. Met die groep ga je aan het werk om te trachten binnen twee à drie jaar een Antilliaanse Cinematografie te creëren."

Op zeer simplistische wijze bracht de cineast Pim de la Parra tijdens een gisteravond gehouden lezing in het kader van de Ellis de la Try- cyclus, het idee van een Antilliaanse Cinematografie naar voren. Hij wilde niet idealistisch genoemd worden en zei met beide benen op de grond te staan. Na een inleiding waarbij De la Parra naar voren bracht om wat voor redenen het onmogelijk is om op de Antillen een eigen Cinematografie te beginnen, ging hij over tot de verwezenlijking ervan, hetgeen op een "ongewone" wijze moet gebeuren.

Pim de la Parra vroeg zich af of zeker door de enorme opkomst van video's er nog wel plaats is voor cinematografische kunst. Daarbij zijn er op Curaçao slechts twee biscopen en is de filmotheek van het C.C.C. inmiddels gestopt met rijden wegens gebrek aan belangstelling. "De bioscoop blijkt opeens niet meer bij uitstek de plaats te zijn waar men een film gaat zien: men prefereert het in de beslotenheid van de eigen woning een film op video te bekijken. Het zien van een film op een klein TV- scherm is echter een heel andere ervaring dan het ondergaan van een film in een bioscoop." Toch noemde Pim de la Parra de opkomst van de video een goede ontwikkeling "omdat door de komst van de video veel meer mensen in staat zijn hun eigen werkelijkheid te verbeelden en talloze films die men vroeger alleen in de bioscoop kon zien zijn in principe nu te bezichtigen in de eigen huiskamer en wordt er een veel groter publiek bereikt."

De cineast bracht ook het probleem naar voren van de enorme kapitalen die er nodig zijn voor het maken van een film. Ondanks alles zei hij er van overtuigd te zijn dat het mogelijk is om een Antilliaanse cinematografie te creëren. Het is volgens hem niet mogelijk om het via de "gewone" weg te doen. De "Fundashon Akademia di Cine Elementario", zoals hij de Antillaanse Cinematografie zou noemen, moet gecreëerd worden door een groep mensen die samen gedurende een aantal jaren aan het werk gaan en door het analyseren van films en het maken van films, kennis van zaken op doen. Pim de la Parra zei bang te zijn om een dergelijke stichting te institutionaliseren. "Er moet liefde gekweekt worden voor hetgeen waar men mee bezig is." Nadat de groep zichzelf een stuk heeft ontwikkeld kan er naar de mening van Pim de la Parra subsidie worden aangevraagd, de medewerkers van de stichting zelf zouden al aarlijks een symbolisch bedrag kunnen betalen. De cineast zei ervan overtuigd te zijn dat er op de Nederlandse Antillen mensen genoeg zijn die een Antilliaanse cinomatografie kunnen en willen creëren. "Waar een wil is, is een weg", aldus Pim de la Parra.

AMIGOE
1-12-1984

Curaçaos Museum begint sticker- en t-shirt-actie

WILLEMSTAD — Om de tuin van het Curaçaos Museum te kunnen opknappen, ontwierpen de Regenten van de Stichting "het Curaçaos Museum" een sticker en een t-shirt met opschrift. Deze worden momenteel door het museum te koop aangeboden voor respectieveli k één en vijf gulden per stuk.

Het museum- bestuur, dat in haar actie belangeloos ondersteund wordt door diverse firma's, plaatste op het t-shirt de zin "Bo no sa mi historia..." (Je kent mijn geschiedenis niet...). Zij hoopt daarmee de nieuwsgierigheid van het publiek zo te prikkelen, dat die zelf een kijkje komt nemen in het museum en op deze wijze de belangstelling voor de geschiedenis van het museum onder de lokale bevolking zal toenemen. Behalve bij het museum, zijn de stickers en t-shirts ook te koop bij de boekhandels Mensing's Caminada, Van Dorp- Eddine, Salas, Curava souvenirshop in de dierentuin, The Complete Kitchen in Bloempot Shopping Center en Quality One Video Center aan de Van Staverenweg.

AMIGOE
WOENSDAG 28 NOVEMBER 1984

Borstbeeld Simon Bolivar op Saba

WILLEMSTAD— Op zondag 26 november werd op Saba een borstbeeld onthuld van Simon Bolivar. Door onderzoekingen was aan het licht gekomen, dat Simon Bolivar in 1816 enige tijd op Saba verbleef. Voor de "Sociedad Bolivariana" was dit een reden om deze historische gebeurtenis tot uitdrukking te laten komen door middel van een borstbeeld. Bij de onthulling van het beeld waren aanwezig Minister Leo Chance, een delegatie uit Venezuela en vertegenwoordigers van de "Sociedad Bolivariana".